

WŁADZA USTAWODAWCZA W RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Pojęcia:

Wybory - forma powoływania obywateli do pełnienia funkcji w organach państwa, a także w samorządnych organizacjach społecznych, za pomocą głosowania. Wybory są koniecznym elementem demokracji. **Prawo wyborcze czynne** oznacza uprawnienie do udziału w głosowaniu, **prawo wyborcze bierne** - zdolność do tego, by móc zostać wybranym. W XIX w. zasada powszechności była ograniczona cenzusami (np. majątkowym) oraz wyłączeniem kobiet z prawa do głosowania.

Elektorat - ogół osób mających prawo uczestniczenia w głosowaniu; w Polsce w myśl konstytucji uprawniony do głosowania w wyborach do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego, a także w wyborach prezydenta ma każdy obywatel, który ukończył lat 18;

Ordynacja wyborcza – ustawa określająca całokształt zasad, procedur i instytucji związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów; podział na okręgi wyborcze, sposób podziału mandatów w stosunku do liczby głosów. Ustala także system liczenia oddanych głosów i sam tryb głosowania.

Kampania wyborcza – działania rywalizujących partii politycznych lub indywidualnych kandydatów, w celu pozyskania głosów wyborców, organizowane w okresie poprzedzającym wybory parlamentarne, samorządowe lub prezydenckie.

Klauzula zaporowa – klauzula to zastrzeżenie lub warunek zawarty w dokumencie mającym moc prawną, np. umowie, traktacie. W prawie wyborczym klauzula zaporowa oznacza, że do parlamentu mogą dostać się tylko te partie, które przekroczą pewien próg wyborczy – partie, które zdobyły co najmniej 5% głosów oraz koalicje wyborcze, które zdobyły co najmniej 8% głosów.

Cenzus wyborczy – określone prawem wymogi, jakie musi spełnić obywatel, aby uzyskać czynne i bierne prawo wyborcze (tj. móc wybierać lub być wybieranym). Najbardziej rozpowszechnione ograniczenia prawa wyborczego: **cenzus wieku** – ustanawia granicę, od której możliwy jest udział w wyborach lub kandydowaniu na obieralne stanowisko; **cenzus majątkowy**; **cenzus zamieszkania** – do uzyskania prawa wyborczego niezbędny jest określony czas zamieszkania w danej miejscowości; **cenzus wykształcenia** – uzależnia nabycie praw wyborczych od ukończenia szkoły; **cenzus płci** – pozbawia kobiety prawa głosu. Współcześnie obowiązuje głównie cenzus wieku oraz cenzus zamieszkania, zwłaszcza w wyborach lokalnych.

Koalicja – porozumienie partii politycznych, zawarte dla osiągnięcia wspólnego celu. Partie polityczne najczęściej zawierają trzy rodzaje koalicji: wyborcze, parlamentarne oraz rządowe. Koalicje wyborcze są tworzone przez partie o zbliżonych programach politycznych lub ugrupowania, które same nie mogą liczyć na zdobycie większości w parlamencie. Koalicja taka polega na zgłaszaniu wspólnej listy kandydatów bądź na udzieleniu poparcia kandydatom zgłoszonym przez koalicję partyjną. Inicjatorem koalicji parlamentarnej są partie (lub partia), które nie mają większości w parlamencie i szukają wsparcia politycznego innych ugrupowań. Koalicje mogą też powołać partie opozycyjne, starające się sformować większość zdolną do obalenia rządu (opozycja polityczna). Koalicje te powoływane są doraźnie dla osiągnięcia wybranego celu (np. przegłosowanie projektu ustawy, uchwalenia wotum zaufania dla rządu) lub opierać się na umowie koalicyjnej przewidującej współpracę na forum parlamentu. Koalicje rządowe są porozumieniem partii, z których żadna nie ma większości w parlamencie, i z tego względu, aby powołać rząd, muszą zawrzeć sojusz.

Opozycja – ugrupowanie polityczne przeciwne grupie rządzącej lub rządowi. Wyróżniamy opozycję parlamentarną i pozaparlamentarną. **Opozycja parlamentarna** – sprzeciw części członków parlamentu wobec rządu lub odmowa jego poparcia. Często nazywa się tak partie lub koalicje partii w parlamencie, które deklarują się jako przeciwnicy polityki rządu. W praktyce oznacza to, że głosują one przeciwko wnioskowi rządu (projektom ustaw), a także starają się doprowadzić do jego upadku (dymisji). **Opozycja pozaparlamentarna** – tworzą ją siły polityczne, które nie zdobyły mandatów przedstawicielskich w trakcie wyborów lub w nich nie uczestniczyły i nie posiadają własnej reprezentacji w parlamencie. Sprzeciw wobec polityki rządu wyraża ona, oddziałując na opinię publiczną i poczynania władz poprzez organizowanie np. wieców, ulicznych demonstracji, akcji ulotkowych lub też prezentowanie swoich poglądów w środkach masowego przekazu.

Kadencja – określony przez prawo okres urzędowania obieralnego organu lub urzędnika. Kadencja polskiego parlamentu wynosi 4 lata, a prezydenta – 5 lat.

Mandat wolny – posłowie i senatorowie nie są związani instrukcjami swoich wyborców

Immunitet materialny - posłowie i senatorowie nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności majątkowej za działania wynikłe z pełnienia mandatu ani w jego trakcie ani po jego wygaśnięciu

Immunitet procesowy – posłowie i senatorowie nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności karnej oraz nie mogą zostać zatrzymani bez zgody Sejmu i Senatu

Nowelizacja – częściowa zmiana treści aktu normatywnego (np. konstytucji, ustawy) dokonana przez organ, który ten akt ustanowił;

Kworum – minimalnie konieczna liczba posłów obecnych w czasie głosowania. Liczba członków jakiegoś zgromadzenia, których obecność na sali jest wymagana do tego, by zgromadzenie to mogło obradować i podejmować decyzje.

Zwykła większość głosów – oznacza sytuację, gdy liczba głosujących "za" przyjęciem określonego aktu parlamentu jest większa niż liczba głosów "przeciw". Nie ma natomiast znaczenia, ile oddano głosów wstrzymujących

Bezwzględna większość głosów – bezwzględna większość głosów oznacza co najmniej o jeden głos więcej od głosów pozostałych, to znaczy sumy przeciwnych i wstrzymujących się. (Za więcej niż 50%)

Kwalifikowana większość głosów – aby decyzja była ważna, wymagana jest określona ułamkowo lub procentowo liczba głosów; konieczne jest uzyskanie określonego odsetka głosów pozytywnych (2/3, 3/5) a głosy wstrzymujące się działają w praktyce tak jak głosy przeciw.

3/5 – „za” musi głosować 60% - minimum 276 posłów (gdy na sali jest komplet). Tą większością odrzucamy weto lub poprawki Senatu.

2/3 – „za” musi głosować 66,66% - 307 posłów (gdy na sali jest komplet). Ta większość jest wymagana przy uchwalaniu konstytucji lub jej zmian, gdy Sejm podejmuje uchwałę o skróceniu kadencji, gdy Zgromadzenie Narodowe głosuje wniosek o postawienie Prezydenta przed Trybunałem Stanu lub gdy Zgromadzenie Narodowe głosuje wniosek o niezdolności pełnienia funkcji przez Prezydenta ze względu na stan zdrowia.

Referendum – powszechne głosowanie w jakiejś sprawie będące formą demokracji bezpośredniej; dzięki referendum członkowie jakiejś społeczności mogą się wypowiedzieć w określonej sprawie.

Ustawa – norma prawna regulująca sprawy szczególnej wagi dla obywateli; ustawy uchwała parlament – najwyższy organ władzy ustawodawczej

Uchwała - Uchwały normatywne (zawierające normy prawne) są stanowione w RP przez sejm i senat, rząd, rady gmin; dzielą się na uchwały wykonawcze, tzn. wyd. na podstawie i w celu wykonania ustaw, oraz uchwały samoistne, wyd. bezpośrednio na podstawie konstytucji (np. regulaminy sejmu i senatu).

Rezolucja – pisemna uchwała jakiegoś zgromadzenia, wyrażająca jego stanowisko w określonej sprawie

Apel – wezwanie skierowane do kogoś

Deklaracja – oświadczenie, zajęcie jasnego stanowiska w określonej sprawie

Dezyderat – życzenie lub żądanie jakiejś grupy osób skierowane do wyższych władz lub decyzje i uwagi wyższych władz dotyczące sposobu realizacji jakiegoś przedsięwzięcia.

Opinia – zdanie, sąd na jakiś temat; orzeczenie; ocena kogoś lub czegoś.

Oświadczenie poselskie – krótka, ustna wypowiedź posła zawierająca osobiste stanowisko w określonej sprawie, składana na zakończenie posiedzenia Sejmu, poza porządkiem dziennym.

Interpelacja – oficjalne zapytanie posła względem członka rządu na forum parlamentu, na które minister, premier muszą odpowiedzieć.

Zapytanie poselskie – formułowane są ustnie na każdym posiedzeniu Sejmu i wymagają bezpośredniej odpowiedzi; składa się je w celu uzyskania informacji o aktualnych problemach polityki państwa. Poseł informuje Prezydium o ogólnej tematyce zapytania i jego adresacie, na 12 godzin przed rozpoczęciem posiedzenia. Marszałek Sejmu informuje o gotowości złożenia zapytań i ustalonym ich porządku. Nad zapytaniem i udzieloną odpowiedzią nie przeprowadza się dyskusji. Odpowiedź na zapytanie jest wiążącym stanowiskiem Prezesa

Rady Ministrów, Ministra Prezesa Rady Ministrów, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli i Prezesa Narodowego Banku Polskiego

Obstrukcja parlamentarna – działania w parlamencie polegające na stosowaniu wszelkich legalnych metod uniemożliwiających przyjęcie jakiejś uchwały lub uniemożliwiającej prowadzenie obrad.

Vacatio legis – okres pomiędzy ogłoszeniem aktu normatywnego, a jego wejściem w życie. W Polsce akt wchodzi w życie w 14 dni po jego ogłoszeniu w (chyba że sam akt stanowi inaczej).

Zasady prawa wyborczego do Sejmu

- **zasada powszechności** – każdy obywatel ma czynne (prawo wyboru) i bierne prawo wyborcze (prawo kandydowania). Czynne prawo wyborcze w wyborach do Sejmu i Senatu przysługuje od 18 roku życia. Posłem można zostać w wieku 21 lat, a senatorem – 30 lat.
- **zasada równości** – każdy wyborca dysponuje jednakową ilością głosów, a więc każdy głos ma równą wagę i znaczenie
- **zasada bezpośredniości** – wybory posła czy senatora dokonuje sam wyborca
- **zasada proporcjonalności** – oznacza, że liczba mandatów, które przypadną partii jest wprost proporcjonalna do liczby oddanej na nią głosów (procentowo)
- **zasada tajności** – każdy wyborca może zachować dokonany wybór w tajemnicy

Zasady prawa wyborczego do Senatu:

- **zasada powszechności** – wybory są powszechne
- **zasada bezpośredniości** – wybory są bezpośrednie
- **zasada tajności** – wybory są tajne
- **zasada większościowa** – mandat senatorski otrzymuje kandydat z największą liczbą głosów. (nie głosujemy na listę tylko na osobę).

Wybory do Senatu NIE SĄ RÓWNE – liczba mandatów w województwach jest różna i uzależniona od liczby ludności. Dlatego też w zależności od województwa wybieramy 2,3,4 senatorów. W takim razie mieszkańcy różnych województw dysponują różną liczbą głosów.

Zasady działania Sejmu i Senatu

Polski parlament składa się z dwóch izb – Sejmu i Senatu, które razem tworzą **Zgromadzenie Narodowe**. Izby te są oddzielnymi i samodzielnymi organami władzy ustawodawczej, a ich najważniejszym zadaniem jest uchwalanie ustaw. Obie izby wybierane są na kadencję 4-letnią, która rozpoczyna się w dniu pierwszego posiedzenia Sejmu i Senatu, a kończy dzień przed zebraniem nowego parlamentu.

Kadencję Sejmu można skrócić gdy:

- (1) Sejm podejmie taką uchwałę większością 2/3 głosów konstytucyjnej liczby posłów (nawet bez podania przyczyny)
- (2) prezydent zarządza skrócenie kadencji jeżeli Sejm nie powołał rządu lub nie udzielił wotum zaufania rządowi powołanemu przez prezydenta
- (3) prezydent może (ale nie musi) skrócić kadencję Sejmu, jeżeli ten nie przedłożył prezydentowi do podpisu ustawy budżetowej w ciągu 4 miesięcy od dnia złożenia projektu budżetu w Sejmie

Skrócenie kadencji Sejmu jest jednocześnie skróceniem kadencji Senatu.

Senat – wyższa izba parlamentu; składa się ze 100 senatorów, wybranych w wyborach powszechnych, bezpośrednich i tajnych. Wybory do Senatu odbywają się zgodnie z **zasadą większościową** – senatorem zostaje kandydat, który otrzymał najwięcej głosów w swoim okręgu.

Sejm – niższa izba parlamentu, wybierana w 5-0 przymiotnikowych wyborach: powszechnych, równych, tajnych, bezpośrednich i proporcjonalnych

Sejm i Senat obradują na posiedzeniach. Pierwsze posiedzenie Sejmu i Senatu zwołuje prezydent, następnie marszałek Sejmu i marszałek Senatu wybierani przez posłów i senatorów. Marszałkowie przewodzą izbom parlamentu. **Obrady parlamentu są jawne** choć mogą zostać utajnione ze względu na dobro państwa.

Organy Sejmu i Senatu oraz ich zadania

Organy Sejmu:

- **marszałek Sejmu** – jest wybierany na pierwszym posiedzeniu Sejmu spośród posłów. Jest przedstawicielem najliczniejszego klubu parlamentarnego. Marszałek zastępuje prezydenta w razie niemożności sprawowania przez niego urzędu. Kompetencje: przewodniczy obradom Sejmu, stoi na straży praw Sejmu, reprezentuje go na zewnątrz. Jest przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego. Nadaje bieg inicjatywom ustawodawczym. Kieruje pracami Prezydium Sejmu, zwołuje Konwent Seniorów i przewodniczy jego obradom. Powołuje i odwołuje szefa kancelarii Sejmu oraz wydaje zarządzenia porządkowe.
- **Prezydium Sejmu - marszałek i wicemarszałkowie**. Prezydium Sejmu kieruje pracami Sejmu, w szczególności: (1) zwołuje posiedzenia Sejmu, ustala ich porządek dzienny, plan pracy oraz tzw. tygodnie posiedzeń; (2) nadaje bieg inicjatywom ustawodawczym, uchwałodawczym i wnioskom organów państwa skierowanym do Sejmu; (3) dokonuje wykładni regulaminu sejmowego i opiniuje sprawy wniesione do marszałka sejmowego; (4) organizuje współpracę między komisjami sejmowymi i koordynuje ich działania; (5) prowadzi sprawy z zakresu stosunków między sejmem i senatem oraz z parlamentami innych krajów; (6) ustala zasady organizowania doradztwa naukowego na rzecz sejmowego i jego organów, powoływania doradców sejmowych oraz korzystania z opinii ekspertów; (7) uchwała, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich, projekt budżetu i statut Kancelarii Sejmu.
- **Konwent Seniorów – Prezydium Sejmu wraz z przewodniczącymi klubów parlamentarnych i kół poselskich**. Zapewnia współpracę między klubami poselskimi. Zadaniem Konwentu Seniorów jest opiniowanie w szczególności: a) projektów planów prac Sejmu; b) projektów porządku dziennego poszczególnych posiedzeń Sejmu i ich terminów; c) wniosków w sprawie wyboru organów Sejmu (komisji); d) zadań i przebiegu prac Kancelarii Sejmu; e) innych spraw przekazanych przez Marszałka lub Prezydium Sejmu terminów prac Sejmu, proponowanego porządku posiedzenia Sejmu oraz w sprawach, które przedstawia marszałek.
- **komisje sejmowe** – komisje dzielimy na komisje stałe, komisje nadzwyczajne (po zakończeniu prac ulegają rozwiązaniu) oraz komisje śledcze (posiadają specjalne uprawnienia i są powoływane dla wyjaśnienia konkretnych problemów). Izba powołuje na okres swojej kadencji komisje stałe, których wykaz zawiera Regulamin Sejmu (łącznie jest ich 28). Zakres działania części z nich (np. Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Edukacji Nauki i Młodzieży, Integracji Europejskiej, Obrony Narodowej, Kultury i Środków Przekazu) obejmuje na ogół problematykę jednego lub kilku działów administracji państwowej (ministerstw), inne mają szczególne zadania (np. Komisja Rodziny, Etyki Poselskiej, Regulaminowa i Spraw Poselskich). Sejm może też powołać i odwołać komisje nadzwyczajne, określając ich cel, zasady i tryb działania. Szczególnym rodzajem komisji nadzwyczajnych są komisje śledcze, powoływane na podstawie art. 111 Konstytucji, w celu zbadania określonej sprawy. Mają one prawo przesłuchiwania świadków w trybie określonym przez kodeks postępowania karnego.

Organy Senatu:

- **marszałek Senatu**
- **Prezydium Senatu**
- **Konwent Seniorów**
- **komisje senackie** – stałe i nadzwyczajne (Senat nie może powoływać komisji śledczej. W ramach swoich kompetencji rozpatrują one projekty ustaw przyjętych przez sejm oraz te, które powstały z inicjatywy senatorów. W komisjach przygotowywane są też debaty plenarne poświęcone tematom, uznanym przez Senat za szczególnie ważne w życiu państwa. Komisje senackie prowadzą także działania interwencyjne w sprawach indywidualnych. Możliwości Senatu są w tym względzie znacznie mniejsze niż Sejmu, ponieważ nie pełni on funkcji kontrolnych wobec rządu i administracji.
- **Kancelaria Senatu** - koordynowanie prac ekspertów senackich, zapewnienie warunków administracyjnych i technicznych funkcjonowania Senatu, przygotowanie projektu planu finansowego Senatu i sporządzanie sprawozdania z jego wykonania, przygotowywanie opracowań i materiałów niezbędnych w pracy senatorów.

Kompetencje Sejmu, Senatu, Zgromadzenia Narodowego

Kompetencje Sejmu i Senatu:

- **funkcja ustawodawcza** – uchwalanie ustaw
- **funkcja ustrojodawcza** – możliwość zmiany Konstytucji – ustawa musi być uchwalona większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów i senatorów; lub bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej 1/3 ogólnej liczby posłów
- **funkcja kreacyjna** – Sejm wybiera: Prezesa NBP (na wniosek prezydenta), Prezesa NIK (za zgodą Senatu), Rzecznika Praw Obywatelskich (za zgodą senatu), 4 członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, 4 członków Krajowej Rady Sądowniczej, sędziów Trybunału Konstytucyjnego, członków Trybunału Stanu (z wyjątkiem prezesa – prezesa Sądu Najwyższego); prezesa Rady Ministrów i ministrów
- Senat powołuje 3 członków Rady Polityki Pieniężnej, 2 członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
- **funkcja kontrolna** – kontroluje Radę Ministrów poprzez zapytania i interpelacje poselskie
- Sejm ma prawo wyrażenia votum nieufności dla premiera i rządu i poszczególnych ministrów
- kontroluje wykonania przez rząd budżetu państwa (udziela absolutorium – zatwierdza działalność finansową rządu)

Kompetencje Zgromadzenia Narodowego

- przyjmuje przysięgę od prezydenta
- uznaje trwałą niezdolność prezydenta do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia (uchwała przyjmowana większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego)
- może postawić prezydenta w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu (uchwała podejmowana większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego)
- wysłuchuje orędzia prezydenta RP

Tryb legislacyjny ustawy

Inicjatywa ustawodawcza

Inicjatywa ustawodawcza przysługuje co najmniej 15 posłom lub komisji sejmowej, Senatowi (w całości), Prezydentowi i Radzie Ministrów. Konstytucja przewiduje również tzw. inicjatywę ludową – projekt ustawy może wnieść grupa co najmniej 100 tys. obywateli posiadających prawo wyborcze do Sejmu

Rozpatrywanie projektu ustawy przez Sejm w trzech czytaniach

- pierwsze czytanie – polega na uzasadnieniu projektu przez wnioskodawcę. Po nim następuje debata nad ogólnymi założeniami projektu. Pierwsze czytanie odbywa się w odpowiedniej komisji sejmowej. Projekt jest albo odrzucany w całości, albo kierowany do dalszych prac w odpowiedniej komisji
- drugie czytanie – przebiega na posiedzeniu plenarnym Sejmu. Komisja przedstawia szczegółowe sprawozdanie dotyczące projektu ustawy, następnie posłowie przeprowadzają szczegółową debatę. Jeśli zostają zgłoszone wnioski i poprawki, projekt jest kierowany ponownie do komisji
- trzecie czytanie – odbywa się po przedstawieniu przez komisję dodatkowego sprawozdania. Jeśli projekt nie został odesłany, to zaraz po drugim czytaniu następuje trzecie. W trzecim czytaniu następuje albo uchwalenie ustawy, albo odrzucenie w całości jej projektu

Po uchwaleniu ustawy przez Sejm, **marszałek Sejmu przekazuje ją do Senatu**. Senat ma trzy możliwości:

- 1) przyjmuje ustawę bez zmian
- 2) wprowadza do jej tekstu poprawki
- 3) odrzuca ją w całości.

Na podjęcie tych działań Senat ma 30 dni. Jeżeli nie wykorzystają swoich uprawnień, ustawa zostaje uznana za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm

Gdy Senat odrzucił całą ustawę lub naniósł poprawki, ustawa wraca do Sejmu, który może odrzucić uchwałę Senatu bezwzględną większością głosów. Jeżeli mu się to nie uda to poprawka zostaje przyjęta.

Ponownie przegłosowaną przez Sejm ustawę marszałek Sejmu przesyła do podpisania Prezydentowi RP, który może ją podpisać, zawetować lub przesłać do Trybunału Konstytucyjnego.

- 1) podpisuje ustawę w ciągu 21 dni i zarządza jej publikację w Dzienniku Ustaw RP
- 2) odmawia podpisania ustawy i odsyła ją do Sejmu do ponownego rozpatrzenia (**weto ustawodawcze**). Weto prezydenta uważa się za oddalone, jeżeli Sejm uchwalił ustawę ponownie większością kwalifikowaną 3/5 głosów. Wówczas prezydent ma 7 dni na podpisanie ustawy i zarządzenie jej publikacji.
- 3) Prezydent może wystąpić z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności ustawy z konstytucją. Jeżeli Trybunał orzeknie, że ustawa jest niezgodna z konstytucją, prezydent nie może jej podpisać. Jeżeli ustawa jest zgodna z konstytucją prezydent musi ją podpisać.

Prezydent nie może wykorzystać i weta ustawodawczego i odesłać ustawę do Trybunału Konstytucyjnego. Może wykorzystać tylko 1 z możliwości.

Ustawa wchodzi w życie 14 dni po ogłoszeniu jej w Dzienniku Ustaw, chyba, że treść ustawy brzmi inaczej.

Specyfika uchwalania ustawy budżetowej

Inicjatywa ustawodawcza, w przypadku ustawy budżetowej, należy **tylko do Rady Ministrów**. Inicjatywę w tej sprawie Rada Ministrów musi zgłosić najmniej na 3 miesiące przed upłynięciem roku budżetowego.

Projekt ustawy budżetowej po trzech czytaniach **jest przyjmowany zwykłą większością** głosów przez Sejm i wędruje do Senatu. **Senat może nanieść tylko poprawki**, nie może odrzucić projektu ustawy budżetowej w całości (jak w przypadku innych ustaw). Na naniesienie poprawek ma tylko 20 dni. Po zatwierdzeniu poprawek Senatu przez Sejm ustawa **trafia do prezydenta, który nie ma prawa weta wobec budżetu**; może jedynie ją podpisać lub skierować ustawę budżetową do Trybunału Konstytucyjnego w ciągu 7 dni. Trybunał Konstytucyjny ma 2 miesiące na rozpatrzenie sprawy.

Jeżeli w ciągu 4 miesięcy, od momentu wniesienia do Sejmu budżetu, nie zostanie on uchwalony, prezydent może skrócić kadencję Sejmu, rozwiązać parlament i rozpisać nowe wybory.

Warunki niezbędne do zmiany Konstytucji RP

Prawo wniesienia projektu zmiany konstytucji przysługuje 1/5 liczby posłów, Senatowi i prezydentowi. Zmiana konstytucji dokonuje się poprzez uchwalenie jednobrzmiącej ustawy przez Sejm i Senat. **Do zatwierdzenia projektu potrzebne jest poparcie go:**

- w Sejmie większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy posłów
- w Senacie bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy senatorów.

Senat ma na rozpatrzenie projektu 60 dni i nie może nanosić poprawek (w przeciwieństwie do innych ustaw). Jeżeli Senat przetrzyma ustawę przekraczając termin 60 dni, ustawę o zmianie konstytucji uważa się za odrzuconą. **Sejm nie może przełamać odrzucenia ustawy przez Senat.**

Inne warunki obowiązują gdy zmiany konstytucji mają dotyczyć rozdziałów:

- I - Rzeczpospolita – zawierającym podstawy ustroju państwa
- II – Wolność, prawa i obowiązki obywatela
- XII – procedura zmian konstytucji

Uchwalenie zmian w tych rozdziałach może nastąpić dopiero po upływie 60 dni od ich zgłoszenia. Oprócz tego w tych kwestiach może nastąpić rozpoznanie referendum konstytucyjne, w którym o przyjęciu propozycji rozstrzyga większość głosów obywateli.